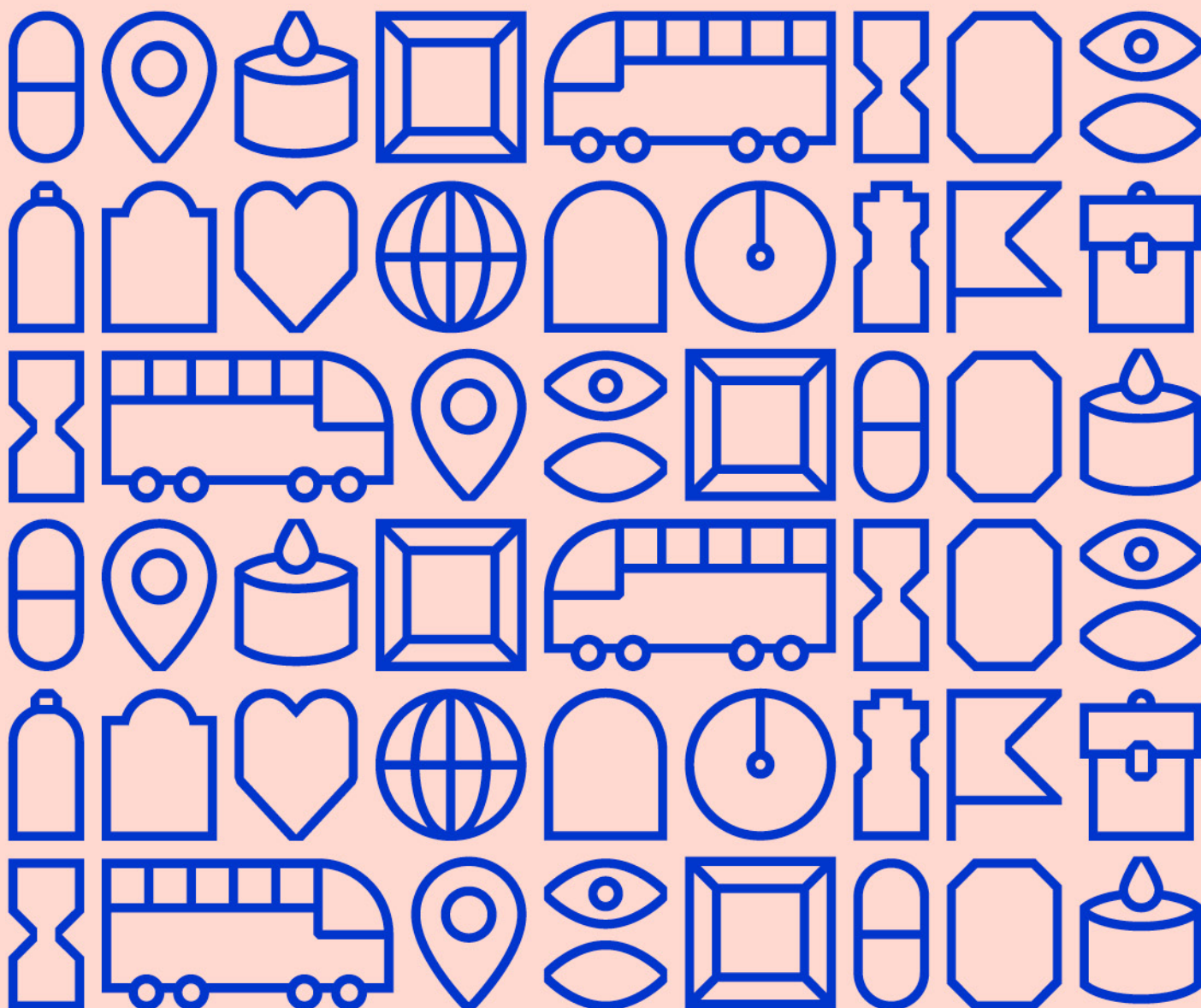

Nemzeti Emlékezetpedagógiai
Program

Szeged, Dóm tér és a Szegedi Tudományegyetem Auditorium Maximuma

TÖBB KORSZAKON ÁTÍVELŐ

Szeged, Dóm tér és a Szegedi Tudományegyetem Auditorium Maximuma

TÖBB KORSZAKON ÁTÍVELŐ,
HÁROM FÓKUSZPONTTAL:

- 9. évfolyam:** A magyar nép eredete és az Árpád-kor
A középkori magyar királyság fénykora
- 11. évfolyam:** A Horthy-korszak
- 12. évfolyam:** Az 1956-os forradalom és szabadságharc

„Jöjj el, lásd meg, éld át!”

Tartalom

1. Bevezető	2
2. Előkészítő óravázlat	4
3. Helyszíni feladatok	8
a. Nyomkeresés	8
b. Képes krónika	10
c. Helyszíni kvíz / Tudáspróba	10
d. Drámapedagógia	14
4. Tanórai utófeldolgozás	14
5. Forrásjegyzék	15
6. Melléklet	Error! Bookmark not defined.
Helyszíni feladatok	15
Nyomkeresés	15
Képes krónika	19
Tudáspróba	23
Drámapedagógia	26
Tanórai utófeldolgozás	31

1. Bevezető

Mit kell tudni a programról?

A Nemzeti Emlékezetpedagógiai Program (NEP) azért jött létre, hogy lehetőséget nyújtson a köznevelésben tanuló diákok számára Magyarország nemzeti és történelmi emlékhelyeinek megismerésére. Az egyes emlékhelyekre kidolgozott programok során a résztvevő osztályok előbb tanórai keretek között felkészülnek az adott emlékhely történetéből, majd egynapos látogatást tesznek az emlékhelyre. A látogatás során – a program részeként kidolgozott – helyben elvégezhető feladatok megoldásával (pl. nyomkeresés, képes krónika stb.), élményt adó módon ismerik meg az adott emlékhely jelentőségét. A kirándulás után, ismét tanórai keretek között tudják bemutatni az elkészített projektfeladataikat, illetve az emlékhely témájában készített, érettségi típusú feladatok megoldásával megszerzett tudásuk is ellenőrizhető. Az egyes emlékhelyekhez készített programcsomagok jól illeszkednek az iskolai tantervi követelményekhez, így kiválóan alkalmasak a törzsanyag kiegészítésére, elmélyítésére, mélységelvű témafeldolgozásra.

A program részei, lebonyolítása

1. **Előzetes felkészülés (1-2 tanóra):** a NEP oldaláról letölthetők az előzetes felkészülés anyagai: a felkészítő óra óraterve, valamint a hozzá mellékelt ppt. Ezt a történelemtanár kollégák maguk tudják megtartani tanórai keretek között. Miután feldolgozták a szakmai-tartalmi kérdéseket, érdemes a helyszínen elvégzendő feladatokat is átbeszélni, valamint megalakítani a leendő csoportokat.
2. **Látogatás az emlékhelyen (1 napos kirándulás):** amennyiben egy múzeum vagy más intézmény működteti az emlékhelyet, úgy szükséges előtte egyeztetni az intézménnyel. A programban résztvevő helyszínek már ismerik a NEP-et, így szükség esetén tudnak segíteni. A megérkezés után **az első feladat a „nyomkeresés”**, amely során a diákok csoportosan, a program részeként megadott térképvázlat és a hozzá tartozó feladványok segítségével kutatják végig az emlékhelyet. **Második feladatként** célszerű a **„képes krónikát”** elkészíteni (párhuzamosan a nyomkereséssel) – ennek során a csoportokba szerveződött diákok az emlékhely előre megadott legfontosabb, legszebb részeit felkeresik és egy-egy kis videóban némi magyarázattal megörökítik. Később ezt egységes videóvá szerkesztik, amelyet majd a látogatást követő tanórán tudnak bemutatni. Ezek után következhet a **„tudáspróba”**, egy klasszikus tesztes kvíz sor. Ennek megoldása jól összegzi, illetve átismétli az emlékhely fontos tudnivalóit. Az igazán lelkes csoportok negyedik részként **drámapedagógiai feladatot** is megoldhatnak, amely szintén azt a célt szolgálja, hogy minél inkább átélhető legyen az emlékhely története – a feladatot akár már a felkészítő órán ki lehet osztani, hogy minél jobban föl tudjanak rá készülni a csoportok. A program keretében megadott feladatok mellett természetesen igénybe lehet venni az adott emlékhely tárlatvezetését vagy múzeumpedagógiai foglalkozását, ugyanakkor mindez adott esetben már meghaladhatja az optimális 3-4 órás időkeretet.
3. **Utólagos feldolgozás (1-2 tanóra):** a látogatást követő történelemóra(ko)n az egyes csapatok be tudják mutatni a helyszínen fölvetett videóikból összevágott „képes

krónikát”, amelyet a tanárkollégák és az osztály többi tagja is értékelhet. Ezek után pedig immár tantermi keretek között lehet megoldani az emlékhellyel kapcsolatos ismereteket és kompetenciákat elváró érettségi típusú feladatokat, mintegy a program zárásaként.

Néhány információ a Szeged, Dóm tér és a Szegedi Tudományegyetem Auditorium Maxima programcsomagjáról

- Az elvégzendő feladatok nagy része a Dóm téren, azaz szabadban zajlik. A Nemzeti Pantheon szabadon látogatható. A feladatok egy kisebb részét a Szegedi Dóm Látogatóközpontban kell végrehajtani. Ide belépő váltása kötelező. A Szegedi Tudományegyetem Auditorium Maxima az ott tartott egyetemi előadások miatt nem látogatható, csak kívülről tekinthető meg.
- A Szegedi Dóm Látogatóközpont esetében múzeumpedagógia kérhető. Ehhez fel kell venni a kapcsolatot az ottani kollégákkal, lásd <https://domlatogatokozpont.hu/>.
- A megadott programcsomag több korszakon átívelő, háromfókuszú, így a **9. évfolyam** (A magyar nép eredete és az Árpád-kor), a **11. évfolyam** (A Horthy-korszak) és a **12. évfolyam** (1956-os forradalom és szabadságharc) számára ajánlott.

2. Előkészítő óravázlat

Ajánlott korosztály és történelmi korszak:

9. évfolyam: „A magyar nép eredete és az Árpád-kor”, illetve „A középkori magyar királyság fénykora” kerettantervi témák;

11. évfolyam: „A Horthy-korszak” kerettantervi témák kerettantervi témák;

12. évfolyam: „Az 1956-os forradalom és szabadságharc” kerettantervi témák.

Ajánlott időtartam: előkészítés: 1–2 tanóra; feladatok a helyszínen: 3–5 óra; lezárás: 1 tanóra.

Munkamódszer és segédanyag: tanári előadás ppt prezentációval; tanári ismétlő kérdések; helyszíni csoportos és egyéni feladatok; egyéni ellenőrző feladatok.

Előkészítő óra / órák

Tananyagvázlat	Tanári kérdések	Prezentáció
9. évfolyam: „A magyar nép eredete és az Árpád-kor”, illetve „A középkori magyar királyság fénykora”		
A keresztény magyar államalapítás <ul style="list-style-type: none"> Magyar Nagyfejedelemség Ajtony törzsi állama István trónra lépése és az államalapítás Csanád vezér és Ajtony vezér küzdelme a közigazgatás kialakítása (vármegyerendszer) az István által alapított érsekségek és püspökségek Csanád vármegye megalapítása	Mettől meddig uralkodott I. (Szent) István? Hány érsekséget és püspökséget állított fel I. (Szent) István? Milyen feladatokat látott el az ispán? Mit jelent az investitúra jog? Hol helyezkedett el Ajtony törzsi állama? Milyen harci események előzték meg Csanád vármegye megalapítását? Ki volt Csanád vármegye első ispánja?	1. dia: A Dóm tér és az Auditorium Maximum 2. dia: Csanád vezér domborműve
A magyar állam megszilárdítása a 11. században <ul style="list-style-type: none"> A Csanádi püspökség megalapítása – első püspöke, Szent Gellért tevékenysége. A magyarországi egyház megerősítése, az első szentté avatások: Gellért püspök szentté avatása. IV. Béla városi rangra emelte Szegedet.	Mit nevezünk pogánylázadásnak? Mikor alapították a Csanádi püspökséget? Ki volt a Csanádi püspökség első püspöke? Mikor avatták szentté Gellért püspököt? Milyen rendelkezések és változtatások eredményezték az egyház megerősödését?	3. dia: Szent Gellért domborműve és miseruhája 4. dia: IV. Béla király domborműve

Tananyagvázlat	Tanári kérdések	Prezentáció
	Mikor emelte IV. Béla városi rangra Szegedet?	
A török fenyegetés árnyékában <ul style="list-style-type: none"> • az oszmán állam terjeszkedése és az oszmán hadsereg • Ozorai Pipo temesi ispán (Csanád, Arad etc. ispánja) • Hunyadi János a hadvezér • a szegedi béke (1444) • a nándorfehérvári diadal (1456)	Honnan indult el az oszmán állam terjeszkedése? Melyik hét délvidéki vármegye ispánja volt Ozorai Pipo? Mit tartalmazott a szegedi béke? Hogyan befolyásolták a nándorfehérvári diadal sorsát Kapisztrán János keresztesei?	5. dia: Ozorai Pipo szobra 6. dia: Giuliano Cesarini, Hunyadi János és Kapisztrán János hármasszobra
11. évfolyam: „A Horthy-korszak”		
A trianoni béke <ul style="list-style-type: none"> • területi vonatkozások • etnikai vonatkozások • gazdasági következmények (bányászat, ipar, közlekedés) • a trianoni béke hatása Szeged város gazdasági életére A szerveződő ellenforradalom <ul style="list-style-type: none"> • ABC, szegedi ellenforradalmi kormányok, • Horthy Szegeden, a Nemzeti Hadsereg szervezésének első szakasza • Horthy kormányzóvá választása	Mikor írta alá a Magyar Királyság a békeszerződést? Mikor írta alá a trianoni békét? Hány vármegyéből állt 1918 előtt a Magyar Királyság? Hogyan érintették az elcsatolások a dualista korszakban kialakult gazdasági régiót, a Délvidéket? A Délvidék, mely városai kerültek a délszláv államhoz? Ez hogyan érintette Szeged további gazdasági életét? Hol kezdték megszervezni a Nemzeti Hadsereget? Milyen miniszteri tárcát kapott Horthy Miklós a szegedi ellenforradalmi kormányokban? Mikor vonult be Horthy Budapestre?	7. dia: A 63 vármegye címerei a Dóm téren 8. dia: A Hősök Kapuja 9. dia: Aba-Novák freskó

Tananyagvázlat	Tanári kérdések	Prezentáció
<p>Talpra állás Trianon után</p> <ul style="list-style-type: none"> • Teleki Pál, mint a szegedi ellenforradalmi kormányok (1919) külügyminisztere • Teleki Pál miniszterelnöksége • Teleki Pál, mint Szeged országgyűlési képviselője 1920–1926 <p>Klebelsberg Kunó tevékenysége</p> <ul style="list-style-type: none"> • Klebelsberg kultúrfőlény elmélete • Klebelsberg gyakorlati tevékenysége • Klebelsberg egyetemalapításai: Szeged és Pécs • Klebelsberg és a klinikák építése Szegeden • A két világháború között felépített egyetemi épületek (orvosi és kémiai intézetek)	<p>Szegeden hány ellenforradalmi kormány dolgozott 1919-ben? Mektől meddig volt hivatalban az első Teleki-kormány? Mi a lényege az 1920. évi XXV. tc.-nek, azaz a numerus clausus (zárt szám) törvénynek? Melyik tárcát vezette 1922 júniusa és 1930 szeptembere között Klebelsberg Kunó? Minisztersége alatt az oktatás alsó- és középszintjén milyen változások történtek? Honnan és miért került Szegedre az egyetem? Mi volt Klebelsberg szerepe a szegedi egyetem alapításában?</p>	<p>10. dia: Klebelsberg-kripta</p> <p>11. dia: Egyetemalapítás, dombormű</p> <p>12. dia Klebelsberg által építtetett klinikák</p> <p>13. dia: Szentgyörgyi Albert által vezetett egyetemi intézet és a domborműve</p>
<p>A Dóm-tér Horthy-korszakban született épületei</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fogadalmi templom • A szegedi Nemzeti Emlékcsarnok (Pantheon)	<p>Mikor épült a Fogadalmi templom? Milyen területen működő embereket szoktak Pantheonba helyezni? Ki volt az első magyar Nobel-díjas, aki a kémiai intézetben dolgozott?</p>	<p>14. dia: A Dömötör-torony és a „bárányszobor”</p> <p>15. dia: A Dóm főbejárata</p> <p>16. dia A Dóm főhajója</p> <p>17. dia: a Dóm altemploma</p> <p>18. dia: A szegedi Nemzeti Pantheon</p>
12. évfolyam: „Az 1956-os forradalom és szabadságharc”		
<p>1956. a nemzet forradalma</p> <ul style="list-style-type: none"> • a forradalom okai és közvetlen előzményei; • a MEFESZ megalakulása Szegeden; • a forradalom első napja: október 23.;	<p>Miért nőtt meg a kommunista diktatúrával szembeni elégedetlenség 1956 nyarára? Milyen tevékenységet folytatott a Petőfi-kör? Minek a rövidítése a MEFESZ? Szeged mely épületében alakult meg a MEFESZ?</p>	<p>19. dia: A szegedi Bölcsészkar épülete</p>

Tananyagvázlat	Tanári kérdések	Prezentáció
<ul style="list-style-type: none"> • a Szegeden megfogalmazott MEFESZ pontok hatása az 1956, október 23-i budapesti eseményekre.	Melyek voltak a MEFESZ pontjai?	
<p>1956. a nemzet szabadságharca</p> <ul style="list-style-type: none"> • a szabadságharc a fővárosban; • sortűz Szegeden: Schwarz Lajos halála; • a szovjet intervenció: a szabadságharc leverése; • megtorlások a szegedi egyetemen: Baróti Rezső elleni per.	Milyen főbb események történtek Budapesten 1956. október 23-án? Szeged városának mely részén került sor sortűzre? Milyen megtorlások történtek a szegedi egyetemen a forradalom leverése után?	20. dia: A Szabadság pillangója

3. Helyszíni feladatok

Nyomkeresés

- Csoportokat alakítunk.
- A csoportok a **Dóm tér és az egyetem szobrait és emlékműveit fedezik fel Szegeden egy térkép és leírások segítségével**, és párosítják őket a meghatározásokkal.

Képes krónika (kisfilmkészítés)

- A csoportok a településen a telefonjukkal filmfelvételeket készítenek a kiemelt helyszínekről és magukról.
- Otthon ezt megvágják, zenét vágnak alá, feliratokat készítenek.
- A záró órán a kisfilmeket bemutatják.
- A Képes krónika feladathoz négy témalehetőség tartozik. A kirándulást vezető pedagógus szabadon eldöntheti, hogy a csoportokra bízva a témaválasztást (ebben az esetben előfordulhat, hogy bizonyos témákat nem választ ki senki), illetőleg kiosztja vagy kisorsolja a feladatokat.
- A kisfilmeket (vagy a prospektust) a csoportok csak a kirándulás után tudják befejezni, ezért a munkák bemutatására már a záró órán kerül sor.

Tudáspróba

- A diákok egyénileg vagy csoportban kitöltenek egy feleletválasztós tesztet.

Drámajáték

- A diákok csoportokban egy-egy, Szegedhez kapcsolódó történelmi jelenetet elevenítenek fel.

a. Nyomkeresés

A diákok négy csoportba tömörülve megkeresik a Dóm tér és az egyetem szobrait és emlékműveit. Ezt követően beazonosítják, hogy a mellékelt térképen hányas szám jelöli a megtalált tárgyat.

Előkészület: érdemes a négy csoportot előre (akár már az előkészítő órán) beosztani, amelyek azután az összes feladatot is együtt végzik el. Természetesen lehet négynél több vagy kevesebb csoportot is létrehozni, az ideális létszám 3-6 fő.

Segédanyag: térkép és kitöltendő táblázat (a tanár számára megoldások is).

A helyszínen: a csoportok a helyszínen önállóan is mozoghatnak, de egy tárlatvezetés keretében is megoldhatják a feladatokat. Az a megoldás is alkalmazható, hogy a Látogatóközpont múzeumpedagógusai egy rövid tárlatvezetést, tárlatismertetést tartanak, és ezután a diákok önállóan próbálják meg a rejtvényben elrejtett tárgyakat beazonosítani és elhelyezni a térképen.

Ellenőrzés: a megoldások segítségével helyben és szóban (közös) a legérdekesebb, de időhiány esetén a táblázatokat beszédve írásban is megtörténhet.

Időkeret: A feladat megoldása tárlatvezetéssel együtt nagyjából másfél órát vesz igénybe.

A tanulói feladatlapot és a térképet ld. a Mellékletben.

Nyomkeresés – Megoldások

Leírás	Szobor vagy műemlék neve	Sorszáma
A Horthy-korszak egyik vallás- és közoktatásügyi miniszterének sírhelye.	Klebelsberg-kripta	1
A Csanádi Egyházmegye azon püspökének síremléke, akinek nagy szerepe volt a Fogadalmi templom felépítésében.	Glattfelder püspök sírhelye	2
A Csanádi püspökség első püspöke misepalástjának a helye.	Dóm Látogatóközpont liturgikus gyűjteménye	3
Csanád vármegye megalapítását lehetővé tevő hadiesemény domborműve.	Csanád vezér legyőzi Ajtonyt	4
Szeged legidősebb templomának egyetlen fennmaradt épülete.	Dömötör-torony	5
Az 1930-ban átadott templom főbejárata.	A Dóm főbejárata	6
A 15. században a törökökkel vívott diplomáciai és fegyveres harcok szereplőinek hármasszoborcsoportja.	Giuliano Cesarini, Hunyadi János és Kapisztrán János hármasszobra	7
A Szegedet városi rangra emelő Árpád-házi király domborműve.	IV. Béla városi rangra emeli Szegedet dombormű	8
Azon hadvezér szobra, aki temesi ispánként hét délvidéki vármegye vezetőjeként harcolt a törökkel.	Ozorai Pipo szobra	9
Az első magyar Nobel-díjas által vezetett egyetemi intézet bejárati ajtaja.	Szervetlen és Analitikai Intézet bejárati ajtaja, Szent-Györgyi Albert mellszobra alatt	10
A Magyar Királyság vármegyéinek emléket állító, kőből faragott építészeti elemek.	A 63 vármegye címerei	11
Az egyetem megalapításának pillanatát megörökítő dombormű.	Egyetemalapítók elnevezésű dombormű	12
A Nemzeti Hadseregnek és annak fővezérének emléket állító freskó.	Aba-Novák Vilmos Hősök Kapuja	13

Azon épület, ahol sor került a MEFESZ 12 pontjának megfogalmazására.	A Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar épülete, Auditorium Maximum	14
A 1956-os forradalmat követő megtorlásról szimbolikusan megemlékező szobor.	a Szabadság pillangója	15

b. Képes krónika

A diákok csoportokban a telefonjuk segítségével filmfelvételeket készítenek, amelyekből később, otthon pár perces kisfilmet vágnak össze. Ha nem tudnak vagy nem szeretnének kisfilmet csinálni, készítsenek helyben fényképeket, és ezekből állítsanak össze egy prospektust. A prospektust Word formátumban, de prezentációként (PowerPoint, Canva vagy akár Prezi segítségével) is elkészíthetik.

Előkészület: A Képes krónika feladathoz öt témalehetőség tartozik. A kirándulást vezető pedagógus szabadon eldöntheti, hogy a csoportokra bizza a témaválasztást (ebben az esetben előfordulhat, hogy bizonyos témákat nem választ ki senki), illetőleg kiosztja vagy kisorsolja a feladatokat.

A Képes krónika feladatot célszerű már az előkészítő órán kiosztani a diákoknak, hogy legyen idejük gondolkodásra, ötletelésre. Ebben az esetben a diasor segítségével megtartott előadásból is tudatosan ki tudják szűrni a hasznos információt.

Segédanyag: feladatlap. Abban az esetben, ha a diákok szabadon választhatnak témát, a dokumentumban szereplő kétoldalas feladatleírás minden csoportnak kiosztható. Ha a témákat a pedagógus osztja vagy sorsolja ki, a segédanyagként szolgáló feladatlapot annyiban kell módosítani, hogy az A)-C) témaváltozatokat külön lapokra szerkesztjük, és mindegyiken feltüntetjük az instrukciókat. A csoportok egy térképet is kapnak, amelyen feltüntettük azokat a helyszíneket, ahol (témától függően) érdemes forgatniuk.

Ellenőrzés: a kisfilmeket (vagy a prospektust) a csoportok csak a kirándulás után tudják befejezni, ezért a munkák bemutatására már a záró órán kerül sor. Mivel egyedi alkotásokról van szó, a feladathoz nem tartozik egységes feladatlap. A szóbeli értékelésnél érdemes figyelembe venni, hogy a kisfilm vagy prospektus mennyire szakszerű, informatív, esztétikus (adott esetben humoros), illetve mennyire csapatmunka eredménye.

A feladatokat ld. a Mellékletben.

c. Helyszíni kvíz / Tudáspróba

A diákok egyénileg vagy csoportjaikban megoldanak egy feleletválasztós tesztet az előkészítő órán és a kirándulás során szerzett ismereteik alapján.

Előkészület: el kell dönteni, hogy a tudáspróbát a diákok egyénileg vagy a korábbi feladatokhoz kialakított csoportokban oldják meg.

Segédanyag: feladatlap (a tanár számára megoldólap is).

A helyszínen: a kiosztott feladatlapokat a diákok kitöltik (amennyiben ezt a feladatot már digitalizálták, akkor az erre létrehozott alkalmazás segítségével online is kitölthető). Fél órát szánjunk rá.

Ellenőrzés: a megoldások segítségével helyben és szóban a legérdekesebb, de időhiány esetén a feladatlapot javíthatjuk is. (Amennyiben a feladatlapot már digitalizálták, akkor a megoldás kérdésenként, az idő lejártával automatikusan megjelenik, és az alkalmazás az eredményt is számolja.)

Időkeret: A feladat megoldása nagyjából fél órát vesz igénybe.

A feladatlapot ld. a Mellékletben.

Megoldások

1. Milyen miniszteri tárcákat töltött be Bethlen István kormányaiban Klebelsberg Kunó?

A) Előbb külügyminiszter, majd utána vallás- és közoktatásügyi miniszter.	B) Előbb belügyminiszter, majd utána vallás- és közoktatásügyi miniszter.	C) Előbb honvédelmi miniszter, majd utána vallás- és közoktatásügyi miniszter.	D) Előbb közlekedési miniszter, majd utána vallás- és közoktatásügyi miniszter.
---	---	--	---

2. Ki nyugszik Klebelsberg Kunó mellett az altemplom kriptájában?

A) felesége	B) korán elhunyt fia	C) korán elhunyt lánya	D) apja
-------------	----------------------	------------------------	---------

3. Milyen színű Gellért püspök misepalástja?

A) aranyozott fehér	B) püspöklila	C) bíbor	D) arany
---------------------	---------------	----------	----------

4. Melyik történelmi személyiség látható a Szeged-Csanádi Egyházmegye címerében?

A) Csanád vezér	B) István király	C) Gellért püspök	D) Nem szerepel személy a címerben.
-----------------	------------------	-------------------	-------------------------------------

5. Melyik században építették a Dömötör-tornyot?

A) 10. század	B) 11. század	C) 13. század	D) 19. század
---------------	---------------	---------------	---------------

6. Melyik évben győzte le Csanád vezér Ajtony vezért?

A) 1025	B) 1028	C) 1030	D) 1038
---------	---------	---------	---------

7. Melyik évben adták át a Fogadalmi templomot?

A) 1933	B) 1930	C) 1929	D) 1913
---------	---------	---------	---------

8. Hogyan viszonyul a Dóm tér területe a velencei Szent Márk térhez?

A) Ugyanakkora.	B) Csak 10%-kal kisebb.	C) Pontosan a fele.	D) Nagyobb.
-----------------	-------------------------	---------------------	-------------

9. Az Árpád-házi királyaink közül kinek van szobra a Dóm főbejáratánál?

A) Szent István és Szent László	B) Szent István és IV. Béla	C) IV. Béla és Szent László	D) III. Béla és Könyves Kálmán
---------------------------------	-----------------------------	-----------------------------	--------------------------------

10. A török ellen harcoló személyeket ábrázoló hármasszoborcsoportnál kik állnak Hunyadi Mátyás mellett?

A) Giuliano Cesarini és Kapisztrán János	B) Giuliano Cesarini és Hunyadi László	C) Hunyadi László és Hunyadi Mátyás	D) Janus Pannonius és Kapisztrán János
--	--	-------------------------------------	--

11. Ki emelte városi rangra Szegedet?

A) I. Béla	B) Hunyadi János	C) Szent István	D) IV. Béla
------------	------------------	-----------------	-------------

12. Mit tart a kezében a híres temesi ispán, Ozorai Pipo?

A) kardot	B) buzogányt	C) pajzsot	D) a temesi ispánság alapító oklevelét
-----------	--------------	------------	--

13. Melyik egyetemi intézetet vezette Szent-Györgyi Albert?

A) Növénytan Intézet	B) Analitikai kémia Intézet	C) Szervetlen és Analitikai Kémiai Intézet	D) Növénytan és Kémiai Intézet
----------------------	-----------------------------	--	--------------------------------

14. Hány vármegyéből állt a dualista magyar állam?

A) 64	B) 72	C) 68	D) 63
-------	-------	-------	-------

13. Honnan menekítették Szegedre az egyetemet?

A) Temesvárról.	B) Kolozsvárról.	C) Nagyváradról.	D) Sehonnan, itt alapították.
-----------------	------------------	------------------	-------------------------------

14. Ki volt Szeged város polgármestere az egyetemalapítás időpontjában?

A) Somogyi Szilveszter.	B) Rerrich Béla	C) Tóth Károly	D) Korb Flóris
-------------------------	-----------------	----------------	----------------

15. Ki állt a Csanádi Egyházmegye élén az egyetemalapítás időpontjában?

A) Prohászka Ottokár	B) Csernoch János	C) Glattfelder Gyula	D) Apor Vilmos
----------------------	-------------------	----------------------	----------------

16. Ki volt a vallás- és közoktatásügyi miniszter az egyetemalapítás időszakában?

A) Klebelsberg Kunó	B) Hóman Bálint	C) Vas József	D) Teleki Pál
---------------------	-----------------	---------------	---------------

17. Melyik fegyveres alakulatnak állít emléket Aba-Novák Sámuel freskója?

A) Magyar Királyi Hadsereg	B) Magyar Honvédség	C) Honvédő Magyar Hadsereg	D) Nemzeti Hadsereg
----------------------------	---------------------	----------------------------	---------------------

18. Horthy Miklós 1919-ben milyen posztot töltött be Szegeden?

A) Kormányzó volt.	B) Legfelsőbb Hadúr volt.	C) A Magyar Királyi Hadsereg főparancsnoka volt.	D) Először hadügyminiszter, ezt követően Fővezér volt.
--------------------	---------------------------	--	--

19. Horthy Miklós mikor hagyta el csapataival Szegedet?

A) 1919 júniusában	B) 1919 augusztusában	C) 1919 novemberében	D) 1920 márciusában
--------------------	-----------------------	----------------------	---------------------

20. Mit jelent a MEFESZ rövidítése?

A) Magyar Egyetemisták és Főiskolai Egyesületek Szövetsége	B) Munkások, Egyetemisták és Főiskolások Egyesült Szövetsége	C) Magyar munkások, Egyetemisták és Főiskolások Szövetsége	D) Magyar Egyetemisták Forradalmi Egységes Szövetsége
--	--	--	---

21. Mikor fogadta el a szegedi MEFESZ a pontokba foglalt követeléseit?

A) 1956. október 20.	B) 1956. október 21.	C) 1956. október 22.	D) 1956. október 23.
----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

22. A szegedi egyetem Bölcsészettudományi Karának mely termében fogadta el a MEFESZ a pontjait?

A) Díszterem	B) Kongresszusi terem	C) BTK Aula	D) Auditorium Maximum
--------------	-----------------------	-------------	-----------------------

23. Hogyan nevezik az 1956-os forradalomnak Szegeden emléket állító szobrot?

A) A Szabadság pillangója	B) A Szabadságharc pillangója	C) Forradalom és szabadságharc emlékműve	D) 1956-os emlékmű
---------------------------	-------------------------------	--	--------------------

d. Drámapedagógia

A diákok csoportokban egy-egy, a mai Csongrád-Csanád vármegye történetéhez kapcsolódó történelmi jelenetet elevenítenek fel.

Előkészület: a feladatokat már az előkészítő órán célszerű kiosztani annak érdekében, hogy a diákok a bevezető órán elhangzó ismereteket beépíthessék a drámajátékba, megírassák a dialógusokat, elkészíthessék a kellékeket, végiggondolhassák azt, hogy milyen öltözetet viseljenek a jelenet során stb. A kirándulást szervező tanár is segíthet a csoportoknak abban, hogy kialakítsák az eljátszani kívánt jelenet koncepcióját. Hasonlóan a 2. feladathoz, a pedagógus itt is szabadon dönthet arról, hogy kiosztja a feladatot a csoportok számára, sorsol vagy szabad választási lehetőséget biztosít.

Segédanyag: feladatlap az eseményekkel, a fontosabb háttérinformációkkal, instrukciókkal és a szerepekkel.

A helyszínen: a csoportok az előadásra külön-külön készülnek fel. A jelenet végső formába öntéséhez felhasználják azokat az információkat, amelyeket az esetleges tárlatvezetések vagy a történelmi séta során szereznek meg.

A felkészülést követően a csoportok előadják az egyes jeleneteket.

Ellenőrzés: mindenképpen helyben és szóban is kell értékelni. Kiemelendő szempont a történelmi hűség, a kreativitás és a csapatmunka.

Időkeret: A feladat megoldása tárlatvezetéssel, felkészítéssel együtt nagyjából másfél órát vesz igénybe.

A kiosztandó feladatokat ld. a Mellékletben.

4. Tanórai utófeldolgozás

- A kisfilmek bemutatása, majd értékelése
- Az esetleg elkészült mémek bemutatása és értékelése
- Az esetleg elmaradt értékelések (Tudáspróba, Drámajáték) pótlása
- Kompetencia alapú záró feladatok megoldása és értékelése

A tanórai utófeldolgozáshoz tartozó feladatokat ld. a Mellékletben.

Megoldások

1. Feladat

- a) 1., b) 1., c) 1.
d) Ökör, ló

A szöveg forrása:

https://hu.wikisource.org/wiki/Istvan_magyar_kiraly_torvenyei

2. Feladat

- a) 2., b) 1., c) 2.
d) Bizánc, Budapest.

A szöveg forrása: <https://mek.oszk.hu/09700/09782/09782.htm#33>

3. Feladat

- a) 2., b) 2., c) 3.
d) Farkas Mihály, Nagy Imre

A szöveg forrása: https://hu.wikipedia.org/wiki/Az_1956-os_forradalom_16_pontja

5. Forrásjegyzék

A három fókuszpontnak megfelelően:

Bertényi Iván (1997): Szent István öröksége. 1000–1444. Kulturtrade Kiadó, Budapest.

Gergely Jenő – Pritz Pál (1998): Magyarország története 1918–1944. Kulturtrade Kiadó, Budapest.

Izsák Lajos (1998): Rendszerváltástól rendszerváltásig 1944–1990. Kulturtrade Kiadó, Budapest

Klebsberg gondolatai: <https://mek.oszk.hu/09700/09782/09782.htm#33>

MEFESZ 16 pontja: https://hu.wikipedia.org/wiki/Az_1956-os_forradalom_16_pontja

A prezentáció valamennyi fotója saját készítésű.

Helyszíni feladatok

Nyomkeresés

Fedezzétek fel a Dóm tér és az egyetem szobrait és emlékműveit a térkép és a leírások segítségével!

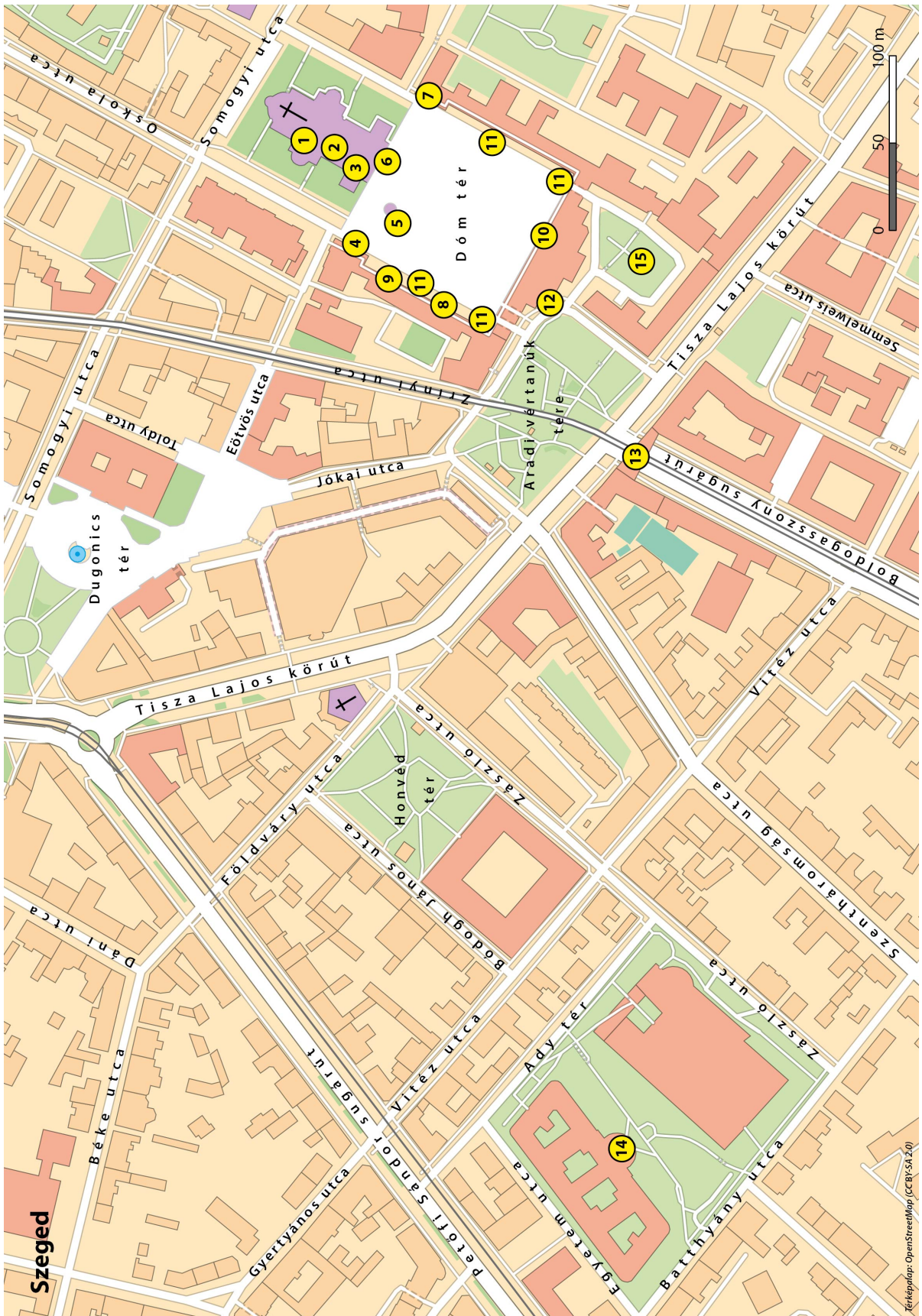
- Alkossatok öt csoportot az előzetesen megbeszéltek szerint! Minden csoport kap egy térképet és egy kitöltendő táblázatot.
- Induljatok el a csoportotokkal különböző irányokban a téren, és keressétek meg a térképen jelölt pontokat!
- Párosítsátok az egyes pontoknál talált szobrokat és emlékműveket a táblázatban szereplő leírásokkal: írástok be a táblázatba a nevüket és a helyük sorszámát!
- Jól figyeljétek meg a szobrokat, mert a későbbi feladatokban is lesz róluk szó!

Nemzeti Emlékezetpedagógiai
Program

Leírás	Szobor vagy műemlék neve	Sorszáma
A Horthy-korszak egyik vallás- és közoktatásügyi miniszterének sírhelye.		
A Csanádi Egyházmegye azon püspökének síremléke, akinek nagy szerepe volt a Fogadalmi templom felépítésében.		
A Csanádi püspökség első püspöke misepalástjának a helye.		
Csanád vármegye megalapítását lehetővé tevő hadiesemény domborműve.		
Szeged legidősebb templomának egyetlen fennmaradt épülete.		
Az 1930-ban átadott templom főbejárata.		
A 15. században a törökökkel vívott diplomáciai és fegyveres harcok szereplőinek hármasszoborcsoportja.		
A Szegedet városi rangra emelő Árpád-házi király domborműve.		
Azon hadvezér szobra, aki temesi ispánként hét délvidéki vármegye vezetőjeként harcolt a törökkel.		
Az első magyar Nobel-díjas által vezetett egyetemi intézet bejárati ajtaja.		
A Magyar Királyság vármegyéinek emléket állító, kőből faragott építészeti elemek.		
Az egyetem megalapításának pillanatát megörökítő dombormű.		
A Nemzeti Hadseregnek és annak fővezérének emléket állító freskó.		
Azon épület, ahol sor került a MEFESZ 12 pontjának megfogalmazására.		
A 1956-os forradalmat követő megtorlásról szimbolikusan megemlékező szobor.		

Képes krónika

A) változat

Készítsetek kisfilmet a Dóm tér legfőbb látványosságairól!

- A már kialakult csoportokban dolgozzatok tovább! Minden csoport kap egy térképet és egy leírást a teendőkről.
- Keressétek fel a bejelölt öt helyszínt! Készítsetek a telefonotokkal rövid videókat, amelyeken ti is és az adott látványosság is látszik!
- Lehetőség szerint mondjatok is róluk néhány fontos információt, vagy éppen meséljétek a bennetek keltett benyomásról! Használjátok fel a bevezető órán tanultakat, illetve az előzetes felkészülés során gyűjtött ismereteket!
- Otthon vágjátok össze a felvételeket egy pár (legfeljebb öt) perces videóvá! Vágjátok alá zenét, esetleg feliratozzátok az egyes részeket!

A feldolgozandó látványosságok:

1. Dóm (Fogadalmi templom) kívülről: tornyok, szobrok, park
2. Dóm (Fogadalmi templom) belső terei
3. Dömötör-torony (kívülről és belülről)
4. Szegedi Dóm Látogatóközpont
5. Szegedi Nemzeti Emlékcsarnok (Pantheon)

B) változat

Készítsetek kisfilmet a Dóm tér egyik fontos látványosságáról, magáról a Dómról (Fogadalmi templom)!

- A már kialakult csoportokban dolgozzatok tovább! Minden csoport kap egy térképet és egy leírást a teendőkről.
- Keressétek fel a csoportotok számára kijelölt helyszínt! Készítsetek a telefonotokkal rövid videókat, amelyeken ti is és az adott látványosság is látszik!
- Lehetőség szerint mondjatok is róla néhány fontos információt, vagy éppen meséljétek a bennetek keltett benyomásról! Használjátok fel a bevezető órán tanultakat, illetve az előzetes felkészülés során gyűjtött ismereteket!
- Figyeljétek arra, hogy a megadott szempontokat a videókban dolgozzátok fel! Emellett dobjátok fel a videót érdekességekkel, vicces elemekkel is!
- Otthon vágjátok össze a felvételeket egy pár (legfeljebb öt) perces videóvá! Vágjátok alá zenét, esetleg feliratozzátok az egyes részeket!

A feldolgozandó látványosságok és feldolgozásuk szempontjai:

1. csoport: a Fogadalmi templom kívülről

- Mikor épült a Dóm (Fogadalmi templom)? Mikor adták át?
- Milyen építészeti stílusban épült a Dóm (Fogadalmi templom)?
- Mutassátok be az épület kívülről is jól látható szerkezeti elemeit (toronyok, szobrok)!
- Keressétek plusz információkat a toronyok magasságáról és a harangokról!
- Külön mutassátok be a főbejáratot és annak főbb elemeit
- Mutassátok be a templomot közvetlenül körbevevő park szobrait? Milyen történelmi eseményekhez kapcsolódnak ezek?

2. csoport: a Fogadalmi templom belülről

- Milyen építészeti stílusban épült a Dóm? A belső díszítések milyen stílusban készültek?
- Hány hajóból áll a templom? Röviden jellemezd ezeket a hajókat? Külön térjétek ki a kereszthajóra!
- Mutassátok be részletesen a kupolát díszítő festményt! Mit ábrázol?
- Mutassátok be a főoltárt (és a tabernákulumot)!
- Ismertessétek az orgona történetét és paramétereit!

3. csoport: a Dömötör-torony

- A Dömötör-torony eredetileg milyen épület részét képezte?
- Melyik században épült? Mikor említették oklevélben először? Mikor és miért bontották el?
- Milyen témájú freskók láthatók a Dömötör-torony belsejében? Ki festette ezeket a freskókat?
- A Dömötör-torony mely részén található Szeged legrégebbi szobra, a „kőbárány”?

4. csoport: a Szegedi Dóm Látogatóközpont

- Annak az épületrésznek, amelyet most Szegedi Dóm Látogatóközpontnak nevezünk, mi volt a neve és eredeti funkciója?
- Mutassátok be a kiemelt sírhelyeket! Kik és miért kaptak az altemplomban kiemelt sírhelyet?
- Mutassátok be a Szegedi-Csanádi Egyházmegye liturgikus tárgyainak gyűjteményét (barokk kori ötvöstárgyak, faragványok stb.)!
- Melyik püspök miseruhája látható a liturgikus gyűjteményben?

5. csoport: A szegedi Nemzeti Emlékcsarnok (Pantheon)

- Mikor épült a Nemzeti Emlékcsarnok?
- Milyen alakban rendezték el a Nemzeti Emlékcsarnok árkádjait?
- Összesen hány szobor (portré, dombormű, egészalakos szobor stb.) alkotja a Nemzeti Emlékcsarnokot?
- A Nemzeti Emlékcsarnok szobrai és domborművei a magyar történelem, irodalom, művészet és tudomány kiváló alakjait ábrázolják. Mindegyik csoportból mutassatok be 2-2 személyiséget!
- A Nemzeti Emlékcsarnok szobrainak száma folyamatosan növekszik, melyik magyar szobrász alkotásai adták a Nemzeti Emlékcsarnok kiindulási alapját?

C) változat

Készítsetek a Dóm tér legfőbb látványosságait bemutató prospektust!

- A már kialakult csoportokban dolgozzatok tovább! Minden csoport kap egy térképet és egy leírást a teendőkről.
- Keressétek fel a bejelölt öt helyszínt! Készítsetek a telefonotokkal fotókat, amelyeken ti is és az adott látványosság is látszik!
- Otthon rendezzétek a fotókat két A4-es lapra, és írjatok közéjük ismeretterjesztő, ajánló, kedvcsináló rövid szövegeket! Legyen a végeredmény egy szép, nyomtatható kiadvány, amit ti is szívesen kézbe vennétek!
- A szövegek írásához használjátok fel a bevezető órán tanultakat, illetve az előzetes felkészülés során gyűjtött ismereteket! Az információk mellett írjatok a személyes élményeitekről, benyomásaitokról is!

A feldolgozandó látványosságok:

- Dóm (Fogadalmi templom) kívülről, tornyok, szobrok, park
- Dóm (Fogadalmi templom) belső terei
- Dömötör torony
- Szegedi Dóm Látogatóközpont
- A szegedi Nemzeti Emlékcsarnok (Pantheon)

Tudáspróba

Most kiderül, mire emlékeztek a bevezető órán tanultakból és a téren látottakból!
Válasszátok ki a helyes megoldást!

1. Milyen miniszteri tárcákat töltött be Bethlen István kormányaiban Klebelsberg Kunó?

A) Előbb külügyminiszter, majd utána vallás- és közoktatásügyi miniszter.	B) Előbb belügyminiszter, majd utána vallás- és közoktatásügyi miniszter.	C) Előbb honvédelmi miniszter, majd utána vallás- és közoktatásügyi miniszter.	D) Előbb közlekedési miniszter, majd utána vallás- és közoktatásügyi miniszter.
---	---	--	---

2. Ki nyugszik Klebelsberg Kunó mellett az altemplom kriptájában?

A) felesége	B) korán elhunyt fia	C) korán elhunyt lánya	D) apja
-------------	----------------------	------------------------	---------

3. Milyen színű Gellért püspök misepalástja?

A) aranyozott fehér	B) püspöklila	C) bíbor	D) arany
---------------------	---------------	----------	----------

4. Melyik történelmi személyiség látható a Szeged-Csanádi Egyházmegye címerében?

A) Csanád vezér	B) István király	C) Gellért püspök	D) Nem szerepel személy a címerben.
-----------------	------------------	-------------------	-------------------------------------

5. Melyik században építették a Dömötör-tornyot?

A) 10. század	B) 11. század	C) 13. század	D) 19. század
---------------	---------------	---------------	---------------

6. Melyik évben győzte le Csanád vezér Ajtony vezért?

A) 1025	B) 1028	C) 1030	D) 1038
---------	---------	---------	---------

7. Melyik évben adták át a Fogadalmi templomot?

A) 1933	B) 1930	C) 1929	D) 1913
---------	---------	---------	---------

8. Hogyan viszonyul a Dóm tér területe a velencei Szent Márk térhez?

A) Ugyanakkora.	B) Csak 10%-kal kisebb.	C) Pontosan a fele.	D) Nagyobb.
-----------------	-------------------------	---------------------	-------------

9. Az Árpád-házi királyaink közül kinek van szobra a Dóm főbejáratánál?

A) Szent István és Szent László	B) Szent István és IV. Béla	C) IV. Béla és Szent László	D) III. Béla és Könyves Kálmán
---------------------------------	-----------------------------	-----------------------------	--------------------------------

10. A török ellen harcoló személyeket ábrázoló hármasszoborcsoportnál kik állnak Hunyadi Mátyás mellett?

A) Giuliano Cesarini és Kapisztrán János	B) Giuliano Cesarini és Hunyadi László	C) Hunyadi László és Hunyadi Mátyás	D) Janus Pannonius és Kapisztrán János
--	--	-------------------------------------	--

11. Ki emelte városi rangra Szegedet?

A) I. Béla	B) Hunyadi János	C) Szent István	D) IV. Béla
------------	------------------	-----------------	-------------

12. Mit tart a kezében a híres temesi ispán, Ozorai Pipo?

A) kardot	B) buzogányt	C) pajzsot	D) a temesi ispánság alapító oklevelét
-----------	--------------	------------	--

13. Melyik egyetemi intézetet vezette Szent-Györgyi Albert?

A) Növényzeti Intézet	B) Analitikai kémia Intézet	C) Szervetlen és Analitikai Kémiai Intézet	D) Növényzeti és Kémiai Intézet
-----------------------	-----------------------------	--	---------------------------------

14. Hány vármegyéből állt a dualista magyar állam?

A) 64	B) 72	C) 68	D) 63
-------	-------	-------	-------

13. Honnan menekítették Szegedre az egyetemet?

A) Temesvárról.	B) Kolozsvárról.	C) Nagyváradról.	D) Sehonnan, itt alapították.
-----------------	------------------	------------------	-------------------------------

14. Ki volt Szeged város polgármestere az egyetemalapítás időpontjában?

A) Somogyi Szilveszter	B) Rerrich Béla	C) Tóth Károly	D) Korb Flóris
------------------------	-----------------	----------------	----------------

15. Ki állt a Csanádi Egyházmegye élén az egyetemalapítás időpontjában?

A) Prohászka Ottokár	B) Csernoch János	C) Glattfelder Gyula	D) Apor Vilmos
----------------------	-------------------	----------------------	----------------

16. Ki volt a vallás- és közoktatásügyi miniszter az egyetemalapítás időszakában?

A) Klebelsberg Kunó	B) Hóman Bálint	C) Vas József	D) Teleki Pál
---------------------	-----------------	---------------	---------------

17. Melyik fegyveres alakulatnak állít emléket Aba-Novák Sámuel freskója?

A) Magyar Királyi Hadsereg	B) Magyar Honvédség	C) Honvédő Magyar Hadsereg	D) Nemzeti Hadsereg
----------------------------	---------------------	----------------------------	---------------------

18. Horthy Miklós 1919-ben milyen posztot töltött be Szegeden?

A) Kormányzó volt.	B) Legfelsőbb Hadúr volt.	C) A Magyar Királyi Hadsereg főparancsnoka volt.	D) Először hadügyminiszter, ezt követően Fővezér volt.
--------------------	---------------------------	--	--

19. Horthy Miklós mikor hagyta el csapataival Szegedet?

A) 1919 júniusában	B) 1919 augusztusában	C) 1919 novemberében	D) 1920 márciusában
--------------------	-----------------------	----------------------	---------------------

20. Mit jelent a MEFESZ rövidítése?

A) Magyar Egyetemisták és Főiskolai Egyesületek Szövetsége	B) Munkások Egyetemisták és Főiskolások Egyesült Szövetsége	C) Magyar munkások, Egyetemisták és Főiskolások Szövetsége	D) Magyar Egyetemisták Forradalmi Egységes Szövetsége
--	---	--	---

21. Mikor fogadta el a szegedi MEFESZ a pontokba foglalt követeléseit?

A) 1956. október 20.	B) 1956. október 21.	C) 1956. október 22.	D) 1956. október 23.
----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

22. A szegedi egyetem Bölcsészettudományi Karának mely termében fogadta el a MEFESZ a pontjait?

A) Díszterem.	B) Kongresszusi terem	C) BTK Aula	D) Auditorium Maximum
---------------	-----------------------	-------------	-----------------------

23. Hogyan nevezik az 1956-os forradalomnak Szegeden emléket állító szobrot?

A) A Szabadság pillangója	B) A Szabadságharc pillangója	C) Forradalom és szabadságharc emlékműve	D) 1956-os emlékmű
---------------------------	-------------------------------	--	--------------------

Drámapedagógia

1. csoport: Csanád vezér beszámol István királynak Ajtony feletti győzelméről. A király megdicséri, megjutalmazza, és új feladattal bízta meg

Ebben a feladatban egy, a mai Csanád-Csongrád vármegye történetével kapcsolatos esemény fontos szereplőivé váltok. Játsszátok el, mutassátok be a többieknek!

- A már kialakult csoportokban dolgozzatok tovább! Minden csoport kapott már egy történelmi eseményt, annak leírását és a hozzá tartozó szerepkártyákat.
- Osszátok ki a szerepeket! Nem kell feltétlenül minden csoporttagnak szerepelnie, lehetnek a „tömeg” részei vagy csak az előkészületekben segítenek. Ha nem vagytok elegenden, nem kell minden szerepet kiosztani, találjátok ki, hogy a jelenet melyik részét adjátok elő!
- Találjátok ki a bemutatótok formáját! Rövid szöveges jelenet lesz: párbeszéd vagy vita két szereplő között, esetleg a tömeghez intézett beszéd? Mozgásos jelenet lesz: eljuttatjátok a felvonulást, a harcot vagy amit éppen a jelenet megkövetel? Élőképet készítetek: beálltok egy előre megtervezett, kifejező, hatásos pózba?
- Készüljete fel az előadásra! Írjátok meg az elhangzó rövid szövegeket, ha lesznek! Találjátok ki a mozgást, a mozdulatokat, a pózokat!
- Mutassátok be a többi csoportnak az alkotásotokat! Ne áruljátok el, miről van szó, azt nekik kell kitalálniuk!

Csanád vezér beszámol István királynak Ajtony feletti győzelméről

Géza nagyfejedelem halála után fia, István legyőzte a hatalmi igényekkel fellépő Koppányt, majd 1000 karácsonyán királlyá koronázták. Ezt követően hozzákezdett a keresztény magyar állam kiépítéséhez (vármegyék és püspökségek megszervezése), melynek során szembekerült a nagyhatalmú törzsfőkkel. Ezek egyike volt Ajtony vezér, a Délvidék ura, aki Maros várából irányította a fennhatósága alatti területeket. István megbízta Csanád vezért – aki korábban Ajtony seregében szolgált –, hogy törje meg Ajtony hatalmát. Ez szükségszerűen elvezetett Ajtony és Csanád fegyveres összecsapásához. A csatára a Tisza mellett, Nagyörsnél (a mai Magyarakanizsa körül) került sor. A legenda szerint Csanádnak álmában – a csata előtti éjszakán – oroszán képében megjelent Szent György, és harcra buzdította. A csatából győztesen kikerülő Csanád azonnal István udvarába lovagolt. Beszámolt Ajtony feletti aratott győzelméről, István megdicsérte, majd az alábbiakat mondta neki: *„Ezentúl a várat nem Maros, hanem Csanád várának hívják. Megyét alapítok, Te leszel az ispánja, amelynek neve Csanád vármegye legyen”*. Így indult el a keresztény magyar állam kiépítése a mai Csongrád-Csanád vármegye területén.

Szerepek

Csanád vezér: beszámol Ajtony feletti aratott győzelméről.

István király: megdicséri, megjutalmazza és új feladatokkal látja el a vezért.

A királyi udvar tagjai: örülnek, éljeneznek.

2. csoport: István király tanácskozik Gellért püspökkel a Csanádi egyházmegye megalapításának feladatairól

Ebben a feladatban egy, a Csanádi egyházmegye történetével kapcsolatos fontos esemény szereplőivé váltok. Játsszátok el, mutassátok be a többieknek!

- A már kialakult csoportokban dolgozzatok tovább! Minden csoport kapott már egy történelmi eseményt, annak leírását és a hozzá tartozó szerepkártyákat.
- Osszátok ki a szerepeket! Nem kell feltétlenül minden csoporttagnak szerepelnie, lehetnek a „tömeg” részei vagy csak az előkészületekben segítenek. Ha nem vagytok elegenden, nem kell minden szerepet kiosztani, találjátok ki, hogy a jelenet melyik részét adjátok elő!
- Találjátok ki a bemutatótok formáját! Rövid szöveges jelenet lesz: párbeszéd vagy vita két szereplő között, esetleg a tömeghez intézett beszéd? Mozgásos jelenet lesz: eljátsszátok a felvonulást, a harcot, vagy amit éppen a jelenet megkövetel? Élőképet készítetek: beálltok egy előre megtervezett, kifejező, hatásos pózba?
- Készüljete fel az előadásra! Írjátok meg az elhangzó rövid szövegeket, ha lesznek! Találjátok ki a mozgást, a mozdulatokat, a pózokat!
- Mutassátok be a többi csoportnak az alkotásotokat! Ne áruljátok el, miről van szó, azt nekik kell kitalálniuk!

István király tanácskozik Gellért püspökkel a Csanádi egyházmegye megalapításának feladatairól

István király – más nyugati uralkodókhoz hasonlóan – rendelkezett a püspökök kinevezésének és az egyházmegyék alapításának jogával (invesztitúra). István az invesztitúrajogot rendszeresen használta, uralkodása alatt (1000–1038) tíz egyházmegyét (Csanád, Bihar, Eger, Erdély, Esztergom, Kalocsa, Győr, Pécs, Veszprém és Vác) alapított. Ezeket két érsekség (Esztergom és Kalocsa) irányította. Az egyik püspökség, a Csanádi egyházmegye megalapításával fia, Imre herceg nevelőjét bízta meg. Ő volt az olasz származású bencés rendi szerzetes, Gherardo di Sagredo, aki 1020-ban Velencéből a Szentföldre indult, de előtte felkereste a Magyar Királyságot, ahol István és Mór (pécsi püspök) kérésére úgy döntött, hogy részt vesz a magyar kereszténység felépítésének munkájában. Ennek egyik legfontosabb eleme a Csanádi egyházmegye megalapítása volt. Az egyházmegye központját Csanád várában állította fel. 1046-ban a Vata-lázadás során a pogányok a Kelen-hegyről (mai Gellért-hegy) talyigán a mélységbe lökték. A vértanúhalált halt püspököt Szent Gellértként tartja számon a magyar történetírás.

Szerepek

István király: megbízza Gellért püspököt, hogy alapítsa meg a Csanádi egyházmegyét. Ennek során emlékezteti a püspököt a saját törvénykönyvére, mely szerint „*Tíz falu építsen egy templomot...*”.

Gellért püspök: a megszervezendő egyházmegye püspöke.

A királyi udvar tanácsadói: hozzászólnak a szervezési teendők meghatározásához.

3. csoport: A szegedi egyetem megalapítása

Ebben a feladatban egy, a szegedi egyetem megalapításában kulcsszerepet játszó esemény szereplőivé váltok. Játsszátok el, mutassátok be a többieknek!

- A már kialakult csoportokban dolgozzatok tovább! Minden csoport kapott már egy történelmi eseményt, annak leírását és a hozzá tartozó szerepkártyákat.
- Osszátok ki a szerepeket! Nem kell feltétlenül minden csoporttagnak szerepelnie, lehetnek a „tömeg” részei vagy csak az előkészületekben segítenek. Ha nem vagytok elegen, nem kell minden szerepet kiosztani, találjátok ki, hogy a jelenet melyik részét adjátok elő!
- Találjátok ki a bemutatótok formáját! Rövid szöveges jelenet lesz: párbeszéd vagy vita két szereplő között, esetleg a tömeghez intézett beszéd? Mozgásos jelenet lesz: eljátsszátok a felvonulást, a harcot, vagy amit éppen a jelenet megkövetel? Élőképet készítenek: beálltok egy előre megtervezett, kifejező, hatásos pózba?
- Készüljete fel az előadásra! Írjátok meg az elhangzó rövid szövegeket, ha lesznek! Találjátok ki a mozgást, a mozdulatokat, a pózokat!
- Mutassátok be a többi csoportnak az alkotásotokat! Ne áruljátok el, miről van szó, azt nekik kell kitalálniuk!

Ünnepség a szegedi egyetem megalapításakor

A román hadsereg 1918. december 24-én megszállta Kolozsvárt. Már másnap hozzáláttak a jelentősebb magyar közintézmények „átvételének”. A Ferenc József Tudományegyetemen is megjelentek a román állam képviselői. A folyamatos atrocitások és végzálások miatt az egyetem professzori kara és a hallgatók jelentős része Szegedre menekült. Klebelsberg Kunó vallás- és közoktatásügyi miniszter javaslatára a kolozsvári Ferenc József Tudományegyetem Szegeden folytatta működését. Ennek elindításához komoly segítséget nyújtott Glattfelder Gyula, a Csanádi egyházmegye püspöke (aki a románok által megszállt Temesvárról tette át székhelyét Szegedre), illetve Somogyi Szilveszter, Szeged polgármestere.

Szerepek

Klebelsberg Kunó, vallás- és közoktatásügyi miniszter;

Somogyi Szilveszter, Szeged polgármestere;

Glattfelder Gyula, a Csanádi egyházmegye püspöke.

A fenti három politikus mondjon ünnepi beszédet a Ferenc József Tudományegyetem első szegedi tanévének megnyitó ünnepségén.

4. csoport: Horthy a Szegedet megszállás alatt tartó francia csapatok parancsnokával tárgyal

Ebben a feladatban egy, Szegeden történt fontos esemény szereplőivé váltok. Játsszátok el, mutassátok be a többieknek!

- A már kialakult csoportokban dolgozzatok tovább! Minden csoport kapott már egy történelmi eseményt, annak leírását és a hozzá tartozó szerepkártyákat.
- A ti csoportotok különlegessége, hogy kettő, egymásra felelő eseményt kaptatok. Próbáljátok meg a kettőt egyszerre, egymás mellé helyezve, egymás ellentéteiként bemutatni!
- Osszátok ki a szerepeket! Nem kell feltétlenül minden csoportagnak szerepelnie, lehetnek a „tömeg” részei vagy csak az előkészületekben segítenek. Ha nem vagytok elegen, nem kell minden szerepet kiosztani, találjátok ki, hogy a jelenet melyik részét adjátok elő!
- Találjátok ki a bemutatótok formáját! Rövid szöveges jelenet lesz: párbeszéd vagy vita két szereplő között, esetleg a tömeghez intézett beszéd? Mozgásos jelenet lesz: eljátsszátok a felvonulást, a harcot, vagy amit éppen a jelenet megkövetel? Élőképet készítenek: beálltok egy előre megtervezett, kifejező, hatásos pózba?
- Készüljete fel az előadásra! Írjátok meg az elhangzó rövid szövegeket, ha lesznek! Találjátok ki a mozgást, a mozdulatokat, a pózokat!
- Mutassátok be a többi csoportnak az alkotásotokat! Ne áruljátok el, miről van szó, azt nekik kell kitalálniuk!

Horthy a Szegedet megszállás alatt tartó francia csapatok parancsnokával tárgyal

1918 novemberében Horthy visszavonult kenderesi birtokára, ahol „hallgatta a fű növéseit”. Ebből a politikailag passzív állapotból gróf Károlyi Gyula mozdította ki Horthyt azzal, hogy 1919. május 9-én felkérte Aradon (1919. május 5-én) megalakult kormánya hadügyminiszterévé. Mialatt Horthy töprengett a felkérésen, Károlyi kormányának a románok elől Szegedre kellett költöznie, ahol kormánya 1919. május 31-én újjáalakult („szegedi kormány”). Horthy 1919 júniusának első hetében Szegedre utazott és személyesen jelentette be Károlynak, hogy elfogadja a hadügyminiszteri felkérést. Így Horthy Károlyi Gyula szegedi kormányának hadügyminisztereként kezdett hozzá a Nemzeti Hadsereg megszervezéséhez. Ezt követően, július 13-án kinevezték a Nemzeti Hadsereg Fővezérének.

A hadseregszervezési tevékenységet nagyon megnehezítette, hogy Szeged városa 1918. december 30-tól francia megszállás alatt állt. Az egymást gyorsan váltó francia városparancsnokok (1919. június 15-ig Béatrix ezredes, július 4-ig de Gondrecourt tábornok, július 26-ig Fournié alezredes, augusztus 12-ig Rondenay ezredes) hol nyíltan, hol burkoltan támogatták a szegedi ellenkormányok politikai tevékenységét, de a hadseregszervezés tekintetében nagy merevséget tanúsítottak. Így a Nemzeti Hadsereg toborzó tevékenysége, élelmezése, elszállásolása és felfegyverzése kisebb-nagyobb súrlódásokkal járt a francia megszállók és a hadsereg szervezői között.

Szerepek

Horthy Miklós, a Nemzeti Hadsereg Fővezére, aki a hadsereg szervezése terén rugalmasabb hozzáállásra akarja rábeszélni a francia városparancsnokot.

A francia városparancsnok, aki továbbra is korlátozni szeretné a magyar hadsereg megszervezését.

5. csoport: A szegedi MEFESZ elfogadja a pontjait

Ebben a feladatban egy a szegedi egyetemen történt fontos esemény szereplőivé váltok. Játsszátok el, mutassátok be a többieknek!

- A már kialakult csoportokban dolgozzatok tovább! Minden csoport kapott már egy történelmi eseményt, annak leírását és a hozzá tartozó szerepkártyákat.
- Osszátok ki a szerepeket! Nem kell feltétlenül minden csoporttagnak szerepelnie, lehetnek a „tömeg” részei vagy csak az előkészületekben segítenek. Ha nem vagytok elegenden, nem kell minden szerepet kiosztani, találjátok ki, hogy a jelenet melyik részét adjátok elő!
- Találjátok ki a bemutatótok formáját! Rövid szöveges jelenet lesz: párbeszéd vagy vita két szereplő között, esetleg a tömeghez intézett beszéd? Mozgásos jelenet lesz: eljuttassátok a felvonulást, a harcot, vagy amit éppen a jelenet megkövetel? Élőképet készítenek: beálltok egy előre megtervezett, kifejező, hatásos pózba?
- Készüljete fel az előadásra! Írjátok meg az elhangzó rövid szövegeket, ha lesznek! Találjátok ki a mozgást, a mozdulatokat, a pózokat!
- Mutassátok be a többi csoportnak az alkotásokat! Ne áruljátok el, miről van szó, azt nekik kell kitalálniuk!

A szegedi MEFESZ elfogadja a pontjait, 1956. október 20.

Kevésbé ismert eseménysor, hogy a szegedi egyetem hallgatói 1956. október 16-án a Bölcsészettudományi Kar nagy előadótermében, az Auditorium Maximumban tartott gyűlésük során bejelentették, hogy kilépnek a hivatalos kommunista ifjúsági szövetségből, a DISZ-ből (Dolgozó Ifjúság Szövetsége), és rögtön megalapították a Magyar Egyetemisták és Főiskolai Egyesületek Szövetségét (MEFESZ). Négy nappal később – október 20. – ismét nagygyűlést szerveztek az Auditorium Maximumba. Ezen hosszas vita után elfogadták programjukat, ami 20 pontból állt. Ebből született meg október 23-án Budapesten a műegyetemisták 16 pontja. A Szegeden elfogadott pontok nagy része az oktatással volt kapcsolatos (pl. orosz nyelv tanulásának eltörlése) de az alábbi pontok kifejezetten politikai követeléseket fogalmaztak meg:

1. Követeljük, hogy állítsák bíróság elé azokat, akik felelősek az elmúlt időszak bűneiért, és e tárgyalásoknak a legnagyobb nyilvánosság előtt kell lefolyniuk.
2. Követeljük a tájékoztatás szabadságát, a sajtó mindenben hozzon részletes beszámolót és fűzzön hozzá kommentárt.
3. Követeljük, hogy Nagy Imrét és Lukács Györgyöt válasszák be a központi vezetőségbe.
4. Bérügyi reformot követelünk. Állapítsák meg az államtól származó összjövedelem felső határát, és gyorsítsák meg az alacsony bérek felemelésének ütemét.
5. Követeljük a halálbüntetés eltörlését, politikai bűncselekményekben.
6. Új alapokra fektetett, szabad demokratikus választási rendszert követelünk.
7. Követeljük, hogy az egyetemi ifjúság nagyobb részt kapjon az ország politikai és egyéb ügyeinek intézésében.

Szerepek

Perbíró József professzor: a gyűlés levezető elnöke, aki próbálja kordában tartani az ülést;
Egyetemisták: ismertetik, bekiabálják javaslataikat, vitáznak a teendőkről, és a végén megállapodnak a pontokról.

Tanórai utófeldolgozás

Feladatlap

**Az 1. feladat a keresztény magyar állam megalapításához kapcsolódik.
Oldd meg a feladatokat a forrás és ismereteid segítségével!**

I. (Szent) István I. törvénykönyve

„8. A vasárnap megtartásáról

Ha valamely pap vagy ispán avagy valamely más hívő személy valakit vasárnap ökrökkel lát dolgozni, vegyék el tőle az ökröt, és adják a várnépnek elfogyasztásra. Ha pedig lovakkal dolgozik, vegyék el tőle a lovat, amit gazdája, ha akarja, ökörrrel megválthat, és az ökröt egyék meg, ahogy mondtuk. Ha pedig valaki más szerszámokkal dolgozik, vegyék el tőle a szerszámokat és ruháit, amelyeket – ha akarja – bőrével megválthat.

...

14. A gyilkosságokról

Ha valaki haragra gyulladva vagy dölyfösségtől kevélyen szándékos gyilkosságot követ el, tudja meg, hogy tanácsunk végzése szerint száztíz aranypénzt fog fizetni. Ebből ötvenet a király kincstárába kell vinni, ötvenet adjanak a rokonoknak, tízet pedig a bírácoknak és közbenjáróknak ajándékozzanak. A gyilkos ezenfelül az egyházi törvények rendelkezése szerint vezekeljen.

...

7. A leányrablásról

Ha valaki a vitézek közül szemérmertlenségtől bemocskolva, valamely leányt szüleinek engedélye nélkül feleségül elrabol, elrendeltük, hogy a leányt adja vissza szüleinek, még akkor is, ha valami erőszakot követett el rajta, és a rabló tíz tinót fizessen a rablásért, még ha később ki is békül a leány szüleivel. Ha pedig valamely szegény és a népből való merészkedik ezt elkövetni, öt tinó kártérítést fizessen a rablásért.”

Válaszd ki az állítások helyes befejezését! Karikázd be a sorszámát!

a) Attól, aki vasárnap ökörrrel dolgozik, ...

1. elveszik az ökrét.
2. elveszik a lovat, de egy ökörrrel kiválthatja.
3. megkorbácsolják.

b) Aki haragra gyulladva szándékos gyilkosságot követ el, annak fizetnie kell ...

1. 110 aranyat, és vezekelnie kell.
2. 50 aranyat, és vezekelnie kell
3. kétszer 50 aranyat, és vezekelnie kell.

c) Az a vitéz, aki elrabol egy leányt, az alábbiakat kell tennie: ...

1. vissza kell adnia leányt szüleinek, és még 10 tinót kell fizetnie.
2. 10 tinót kell fizetnie.
3. Vissza kell adnia a leányt.

d) Nevezz meg két olyan állatot, amelyekkel tilos vasárnap dolgozni!

.....

**A 2. feladat Klebelsberg Kunó vidéki egyeteméről szóló gondolataihoz kapcsolódik.
Oldd meg a feladatokat a forrás és ismereteid segítségével!**

Klebelsberg Kunó gondolatai a vidéki egyeteméről

„Arra kell törekednünk, hogy a vidéken, különösen az egyetemi városokban legyenek a magyar gondolatnak Budapesten kívül még más erőteljes gócpontjai is, mert hiszen a forradalom is megmutatta, hogy az egész magyar szellemiséget, az egész magyar lelkeséget egyetlen kártyára feltenni nem szabad. Ha megint erre az útra tévednénk, akkor odajutnánk, mint ahova a bizánci birodalom hanyatlásának legsötétebb idején, összeomlása előtt került. A bizánci birodalomtól is a törökök mindig több és több területet vágtak el, amint tőlünk az ország kétharmadát elszakította Trianon. A keletrómai birodalom összezsugorodásának ebben az idejében egy elhanyagolt területből állott, amelynek egyetlen városa volt, Bizánc. Ha Budapestet egyoldalúan tovább fejlesztenők, másfelől a vidéki városokat tovább sorvasztanók, akkor a trianoni Magyarország is egyetlen elhanyagolt terület lenne, élén egyetlen várossal, Budapesttel. Az a beteg helyzet állana elő, hogy az egész ország egy megye lenne és benne egy város. Ez a magyar nemzet egész szociális struktúrájának, társadalmi szerkezetének eltorzulásához és a tősgyökeres magyar szellem elapadásához vezetne. Ezért a mi kultúrpolitikánknak és ezzel összhangban a mi városi politikánknak sem lehet más jelszava, mint suum cuique, vagyis megadni azt, ami jár a fővárosnak, de nem a vidék és nem a vidéki városok rovására.

...

Amint a kiegyezés kora megnövelte Budapestet, úgy kell most az újjáépítés korának életképes vidéki metropolisokat fejleszteni. Főleg az Alföldön volt ilyenre szükség, amelynek elmaradottsága megdöbbentő volt.

...

A vidéki egyetemeknek nemcsak kultúrpolitikai a szerepe, hanem van ezeknek igen fontos népesedési jelentősége is, a budapesti főiskolák lecsapolása és e révén megakadályozása annak, hogy a vidéki intelligencia fiai Budapesten ragadjanak.”

Válaszd ki az állítások helyes befejezését! Karikázd be a sorszámát!

a) Magyarország helyzete ...

1. a Nyugat-Római birodalomhoz hasonló.

2. a Kelet-Római birodalomhoz hasonló.
3. a Német-Római Birodalomhoz hasonló.

b) A vidéki egyetemeknek a kultúrpolitikai szerep mellett további szerepei vannak, ez pedig:

1. népesedési.
2. gazdasági.
3. művészeti.

c) Az alábbi régióba kell egyetemet telepíteni:

1. Dunántúl
2. Alföld
3. Észak-Magyarország

d) Nevez meg két a szövegben név szerint említett várost!

.....

**A 3. feladat az 1956-os forradalomhoz és szabadságharchoz kapcsolódik.
Oldd meg a feladatokat a forrás és ismereteid segítségével!**

A MEFESZ 1924. október 24-i 16 pontja

1. Vonják ki a szovjet csapatokat!
2. Új, alulról kiinduló választások legyenek az MDP-ben! Válasszanak új KV-t (Központi Vezetőséget), hívják össze a pártkongresszust!
3. Nagy Imre alakítson kormányt, a sztálinista-rákosista bűnösöket váltsák le!
4. Nyilvános tárgyalást Farkas Mihály és társai ügyében! Vonják felelősségre Rákosit!
5. Általános, egyenlő, titkos választásokat, több pártot, új nemzetgyűlést, sztrájkjogot!
6. Vizsgálják fölül a magyar–szovjet, illetve a magyar–jugoszláv kapcsolatokat a kölcsönös be nem avatkozás jegyében!
7. Szakemberek bevonásával szervezzék át a gazdasági életet, a hazai adottságok és a nép létérdekei alapján!
8. Hozzák nyilvánosságra a külkereskedelmi szerződéseket (a magyar közvélemény nem tud semmiről), a jóvátétel tényleges adatait, adjanak tájékoztatást a magyar uránról!
9. Vegyék teljes revízió alá az ipari normákat, vizsgálják ki a bérköveteléseket, állapítsák meg a munkás létminimumot!
10. Fektessék új alapokra a beszolgáltatást rendszerét, az egyénileg vállalkozók kapjanak a TSZCS-kkel egyenrangú támogatást!
11. Független bíróság vizsgálja felül az összes politikai gazdasági pert, bocsássák szabadon az ártatlanul elítélteket, szállítsák haza a SZU-ba (Szovjetunió) hurcolt foglyokat!
12. Teljes vélemény- és szólásszabadságot, szabad rádiót, MEFESZ-újságot! Ismerhesse meg mindenki saját káderadatát!
13. Távolítsák el a Sztálin-szobrot! Helyére 1848–49-es emlékmű kerüljön!

14. Új, nemzeti jellegű címert! A katonáknak új, a magyar hagyományoknak megfelelő egyenruhát! Március 15. legyen nemzeti ünnep, október 6. nemzeti gyászünnep és tanítási szünet!
15. Szolidaritást a lengyel néppel!
16. Október 27-én üljön össze egy országos diákkonferencia, ahol megvitatják a követeléseket!

Válaszd ki az állítások helyes befejezését! Karikázd be a sorszámát!

a) A 16 pont egyike arról szólt, hogy a Sztálin-szobor helyére ...

1. első világháborús emlékművet állítsanak.
2. 1848–49-es emlékművet állítsanak.
3. II. Rákóczi Ferenc emlékművet állítsanak.

b) A 16 pont egyike arról szólt, hogy az új kormányt ...

1. Farkas Mihály alakítsa meg.
2. Nagy Imre alakítsa meg.
3. Kádár János alakítsa meg.

c) Az új címer legyen ...

1. a Kossuth címer.
2. a Szent Koronás címer.
3. nemzeti jellegű.

d) Nevezd meg két név szerint említett politikust!

.....